

«Azərbaycan Respublikası Hökuməti və Amerika Birləşmiş Ştatları Hökuməti arasında gömrük məsələləri üzrə qarşılıqlı yardım və əməkdaşlıq haqqında» Sazişin təsdiq edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi **qərara alır**:

I. «Azərbaycan Respublikası Hökuməti və Amerika Birləşmiş Ştatları Hökuməti arasında gömrük məsələləri üzrə qarşılıqlı yardım və əməkdaşlıq haqqında» 2007-ci il fevralın 7-də Bakı şəhərində imzalanmış Saziş təsdiq edilsin.

II. Bu qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

İlham ƏLİYEV

Bakı şəhəri, 22 may 2007-ci il

Nº 338-IIIQ

*«Azərbaycan» qəzetində dərc edilmişdir (7 iyun 2007-ci il, № 123)
(«VneshExpertService» LLC).*

«Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu»nda dərc edilmişdir (30 iyun 2007-ci il, № 6, maddə 569) («VneshExpertService» LLC).

Azərbaycan Respublikası Hökuməti və Amerika Birləşmiş Ştatları Hökuməti arasında gömrük məsələləri üzrə qarşılıqlı yardım və əməkdaşlıq haqqında

Saziş

Bundan sonra Tərəflər adlandırılan Azərbaycan Respublikası Hökuməti və Amerika Birləşmiş Ştatları Hökuməti,

Gömrük qanunvericiliyinin pozulmasının müvafiq ölkələrin iqtisadi, maliyyə və ticarət maraqlarına ziyan vurduğunu nəzərə alaraq;

Gömrük rüsumları və digər vergilərin dəqiq tutulmasının təmin edilməsinin əhəmiyyətini nəzərə alaraq;

Müvafiq ölkələrin gömrük qanunvericiliyinin tənzimlənməsi və həyata keçirilməsinə dair məsələlərdə beynəlxalq əməkdaşlığa olan tələbatı dərk edərək,

Spesifik mallarla bağlı qadağan, məhdudiyyət və xüsusi nəzarət tədbirlərini özündə əks etdirən beynəlxalq konvensiyaları nəzərə alaraq,

Gömrük qanunvericiliyinin pozulmasına qarşı tədbirlərin onların gömrük idarələri arasında əməkdaşlıq yolu ilə daha səmərəli olacağına inanaraq; və

Gömrük Əməkdaşlığı Şurasının Qarşılıqlı İnzibati Yardım haqqında 5 Dekabr 1953-cü il tarixli Tövsiyyəsini nəzərə alaraq;

aşağıdakılar barədə razılığa gəldilər:

Maddə 1. Təriflər

Bu Sazişin məqsədləri üçün:

1. «Gömrük idarəsi» — termini ilə Azərbaycan Respublikasında Dövlət Gömrük Komitəsinə, Amerika Birləşmiş Ştatlarında isə Daxili Təhlükəsizlik Departamentinin Gömrük və Sərhəd Mühafizəsi Xidməti ilə Birləşmiş Ştatlar Mühacirət və Gömrük İdarəsinə işarə olunur;
2. «Gömrük qanunvericiliyi» — gömrük rüsumları, ödənişləri və digər vergilər və ya qadağalar, məhdudiyyətlər və nəzarət altında olan əşyaların milli sərhədlərdən keçirilməsi ilə bağlı digər oxşar nəzarət tədbirlərilə əlaqədar malların idxalı, ixracı və tranziti və ya dövriyyəsinə dair gömrük idarələri tərəfindən həyata keçirilən qanun və qaydalar;
3. «İnformasiya» — hər hansı formada məlumat, sənədlər, yazılar və hesabatlar və ya onların təsdiq olunmuş surətləri;
4. «Hüquqpozma» — Gömrük qanunvericiliyinin hər hansı şəkildə pozulması və ya pozulmasına yönəldilmiş hər hansı bir cəhd;
5. «Şəxs» — hər hansı fiziki və ya hüquqi şəxs;
6. «Mülkiyyət» — maddi və ya qeyri-maddi, daşınan və ya daşınmaz, real və ya qeyri-real olmaqla hər hansı vəsaitlər və belə vəsaitlərə hüquq və ya pay verən hüquqi sənədlər və ya aktlar;
7. «Müvəqqəti tədbirlər»ə aşağıdakıları bildirən «həbs» və ya «dondurulma» daxildir:

a. mülkiyyətin dəyişdirilməsinin, istifadəsinin, hərəkətinin və ya verilməsinin müvəqqəti olaraq qadağan edilməsi;

b. məhkəmə və ya səlahiyyətli orqan tərəfindən verilən qərar əsasında və ya digər vasitə ilə mülkiyyətin müvəqqəti olaraq saxlanca və ya nəzarətə götürülməsi.

8. «Müsadirə» — məhkəmə və ya səlahiyyətli orqan tərəfindən verilən qərar əsasında mülkiyyətdən məhrum etmə; tətbiq oluna bildikdə buraya özgəninkiləşdirmə də daxildir.

9. «Sorğu göndərən idarə» — yardım üçün sorğu göndərən gömrük idarəsi;

10. «Sorğu alan idarə» — yardım üçün sorğu alan gömrük idarəsi.

Maddə 2. Sazişin tətbiq edilmə dairəsi

1. Tərəflər, öz Gömrük idarələri vasitəsilə, bu Sazişdə əks olunmuş müddəalara uyğun olaraq hər hansı hüquqpozmanın qarşısının alınmasında, təhqiqatının aparılmasında və aradan qaldırılmasında bir-birinə yardım göstərəcəklər.

2. Hər bir Gömrük İdarəsi bu Sazişlə əlaqədar yardım üçün sorğuları daxili qanun və qaydalara uyğun və tabeçilik qaydasında, öz səlahiyyəti və mümkün vasitələr daxilində həyata keçirəcəkdir.

3. Bu Saziş yalnız Tərəflər arasında qarşılıqlı hüquqi yardım üçün nəzərdə tutulmuşdur; bu Sazişin müddəaları hər hansı dəlilin hər hansı özəl şəxs tərəfindən əldə olunmasına, gizlədilməsinə və ya istisna edilməsinə və ya sorğunun icra olunmasına maneçilik törədilməsinə hüquq verməməlidir.

4. Bu Saziş Tərəflər arasında qüvvədə olan qarşılıqlı yardım təcrübəsinin inkişaf etdirilməsi və artırılması üçün nəzərdə tutulmuşdur. Bu Sazişin heç bir müddəası Tərəflər arasında qüvvədə olan qarşılıqlı yardım və əməkdaşlıq haqqında sazişləri və təcrübələri məhdudlaşdıracaq tərzdə təfsir olunmamalıdır.

Maddə 3. Ümumi yardımın tətbiq edilmə dairəsi

1. Sorğu əsasında bir Gömrük İdarəsi gömrük qanunvericiliyinin həyata keçirilməsi və Gömrük İdarələri tərəfindən gömrük rüsumlarının və digər vergilərin dəqiq tutulmasının təmin edilməsi məqsədilə informasiya formasında digər Gömrük İdarəsinə yardım göstərəcəkdir.

2. Sorğu əsasında və ya öz təşəbbüsü ilə bir Gömrük İdarəsi aşağıdakılar daxil olmaqla, lakin bunlarla məhdudlaşmayan informasiya formasında digər Gömrük İdarəsinə yardım göstərəcəkdir:

a. sərnişin və yüklərin rəsmiləşdirilməsinin metodları və üsulları;

b. nəzarət vasitələrinin və üsullarının müvəffəqiyyətli tətbiqi;

c. hüquqpozmaların aradan qaldırılmasında faydalı ola bilən nəzarət tədbirlərinin və xüsusilə hüquqpozmalara qarşı mübarizənin xüsusi üsulları; və

ç. hüquqpozmaların törədilməsində istifadə olunan yeni metodlar.

3. Gömrük İdarələri aşağıdakı məsələlərdə əməkdaşlıq edəcəklər:

- a. təhlükəsiz və sürətli informasiya mübadiləsinə asanlaşdırmaq məqsədilə rabitə kanallarının qurulması və saxlanması; və
- b. effektiv əlaqələndirmənin sadələşdirilməsi;
- c. yeni avadanlıq və ya prosedurların nəzərdən keçirilməsi və yoxlanılması; və
- ç. vaxtaşırı birgə fəaliyyət tələb edə bilən hər hansı digər ümumi inzibati məsələlər.

Maddə 4. Xüsusi yardımın tətbiq edilmə dairəsi

1. Sorğu əsasında Gömrük İdarələri bir-birinə bir Tərəfin ərazisindən ixrac olunmuş malların digər Tərəfin ərazisinə qanuni yolla idxal olunması barədə məlumat verəcəklər. Tələb olunduqda, məlumata malların rəsmiləşdirilməsində istifadə olunan gömrük proseduru daxil ediləcəkdir.

2. Sorğu əsasında bir Gömrük İdarəsi aşağıdakılar üzərində xüsusi müşahidəni həyata keçirəcəkdir:

- a. sorğu göndərən Tərəfə məlum olan gömrük hüquqpozmasını törətmiş və ya törətməsi şübhə doğuran şəxslər, xüsusilə bu əraziyə daxil olan və oranı tərk edən şəxslər;
- b. sorğu göndərən Tərəfin, onun ərazisi istiqamətində və ya ərazisindən şübhə doğuran qeyri-qanuni dövriyyəyə səbəb olmasını müəyyən etdiyi, daşınmada və ya saxlanmada olan mallar;
- c. Sorğu göndərən Tərəfin ərazisində hüquqpozmada istifadə olunması şübhə doğuran nəqliyyat vasitələri.

3. Sorğu əsasında Gömrük idarələri bir-birlərinə digər Tərəfin ərazisində hüquqpozmalarla nəticələnə bilən fəaliyyətlər barədə məlumat verəcəklər. Digər Tərəfin iqtisadiyyatına, ictimai sağlamlığına, ictimai təhlükəsizliyinə, yaxud bu qəbildən olan digər mühüm marağına əsaslı zərər gətirə bilən hallarda Gömrük İdarələri, mümkün olduqda, belə məlumatı sorğu almadan təmin edəcəklər. Hər bir halda bu Sazişin heç bir müddəası, Gömrük İdarələrinin öz təşəbbüsləri əsasında digər Tərəfin ərazisində hüquqpozmalarla nəticələnə bilən fəaliyyətlər barədə məlumat verməsinə mane olmayacaqdır.

4. Tərəflər müvəqqəti tədbirlərdən və müsadirədən istifadə etməklə və barəsində müvəqqəti tədbirlər və müsadirə həyata keçirilən əmlakla bağlı prosedurlarda yardım göstərəcəklər.

5. Tərəflər, bu Sazişə və aralarında olan digər sazişlərə uyğun olaraq, müsadirə olunmuş vəsaitlərin bölüşdürülməsi və istifadəsi ilə bağlı aşağıdakıları həyata keçirə bilirlər:

- a. mülkiyyət, gəlir və vasitələri nəzarətdə saxlayan Tərəfin daxili qanunvericiliyinə uyğun şəkildə, bu Saziş çərçivəsində göstərilən yardım nəticəsində müsadirə olunmuş mülkiyyət, gəlir və vasitələrdən istifadə etmək;

b. öz müvafiq daxili qanunvericiliklərində yol verilən çərçivədə və qarşılıqlılıq prinsipinin tələbləri nəzərə alınmadan, müsadirə olunmuş mülkiyyət, gəlir və vasitələri və ya onların satışından əldə olunmuş vəsaiti razılaşıla bilən şərtlər əsasında digər Tərəfə vermək.

Maddə 5. İş və sənədlər

1. Sorğu əsasında Gömrük İdarələri dəyəri, təyinatı və istifadəsi göstərilməklə malların daşınması və yüklənməsi barədə məlumatı təmin edəcəklər.
2. Sorğu göndərən bir idarə, yalnız surətlər kifayət olmadıqda işlərin, sənədlərin və digər materialların əslini almaq üçün müraciət edə bilər. Sorğu əsasında, sorğu alan idarə belə işlərin, sənədlərin və digər materialların lazımi qaydada təsdiq olunmuş surətlərini təmin edəcəkdir.
3. Sorğu göndərən idarə xüsusi olaraq əsl və ya surətlər üçün müraciət etmədikdə, sorğu alan idarə kompüterləşdirilmiş hər hansı formada məlumatı təqdim edə bilər. Sorğu alan idarə eyni zamanda kompüterləşdirilmiş məlumatın şərh və istifadəsi üçün bütün müvafiq məlumatı təmin edəcəkdir.
4. Sorğu alan idarə razılaşdığı təqdirdə, sorğu göndərən idarə tərəfindən təyin olunmuş rəsmi şəxslər sorğu alan idarənin qərargahlarında hüquqpozmaya dair məlumatı yoxlaya və orada surətləri əldə edə və ya məlumatı çıxara bilər.
5. Təqdim olunan işlərin, sənədlərin və digər materialların əslə mümkün qədər qısa müddətdə qaytarılacaqdır; sorğu alan Tərəfin və ya üçüncü tərəflərin əlaqədar hər hansı hüququna təsir etməyəcəkdir.

Maddə 6. Şahidlər

1. Sorğu alan idarə öz əməkdaşlarına digər Tərəfin ərazisində hüquqi və ya inzibati işlərdə şahid kimi çıxış etmək və iş, sənəd və ya digər materialları, yaxud onların təsdiq edilmiş surətlərini təqdim etmək səlahiyyəti verə bilər.
2. Diplomantik və ya konsulluq toxunulmazlığına malik olan gömrük məmurunun məhkəmədə şahidlik etməsi tələb olunduqda, sorğu verilən Tərəf öz müvafiq gördüyü şərtlər altında toxunulmazlıqdan imtina etməyi qəbul edə bilər.

Maddə 7. Sorğuların verilməsi

1. Bu Sazişə uyğun olaraq sorğular müvafiq Gömrük İdarələrinin Rəhbərləri tərəfindən təyin olunan vəzifəli şəxslər arasında birbaşa yazılı surətdə aparılacaqdır. Sorğuların icrası üçün faydalı hesab edilən məlumat sorğunu müşayiət edəcəkdir. Təcili hallarda, şifahi sorğu tərtib və qəbul oluna bilər, yalnız mümkün qədər qısa müddətdə, lakin şifahi sorğunun verildiyi tarixdən etibarən 10 gündən gec olmayaraq yazılı surətdə təsdiq edilməlidir.
2. Sorğuya aşağıdakılar daxil edilməlidir:
  - a. sorğu göndərən orqanın adı;
  - b. məsələ və ya işin xüsusiyyəti;

c. əlaqədar fakt və hüquqpozmalar haqqında qısa arayış;

ç. sorğu üçün səbəb; və

d. əgər məlumdursa, məsələ və ya işlə əlaqədar tərəflərin adları və ünvanları;

Maddə 8. Sorğuların icrası

1. Sorğu alan idarə sorğunun icra edilməsi üçün bütün müvafiq tədbirləri görməli və həmin məqsəd üçün lazım olan hər hansı rəsmi tədbiri təmin etməyə səy göstərməlidir.
2. Əgər sorğu alan idarə sorğunun icrası üçün müvafiq idarə deyilsə, o, təcili surətdə sorğunu müvafiq idarəyə yönəltməli və bu barədə sorğu göndərən idarəni xəbərdar etməlidir.
3. Sorğu alan idarə, mümkün dərəcədə, sorğunun icrası üçün zəruri olan təftişlər, yoxlamalar, faktla bağlı araşdırmalar və ya digər təhqiqat tədbirləri, o cümlədən mütəxəssislərin, şahidlərin və hüquqpozma törətmiş olması şübhə doğuran şəxslərin dindirilməsini həyata keçirməlidir.
4. Sorğu əsasında, sorğu göndərən idarəyə sorğunun icrası üçün görülən tədbirin vaxtı və yeri barədə məlumat verilməlidir.
5. Sorğu əsasında, sorğu alan Tərəf, sorğunun icrasına kömək etmək məqsədilə sorğu göndərən Tərəfin vəzifəli şəxslərinə sorğu alan Tərəfin ərazisində olmaq üçün mümkün qədər tam səlahiyyət verməlidir.
6. Sorğu alan idarə, sorğu alan Tərəfin daxili qanunvericiliyinin yol verdiyi çərçivədə müəyyən proseduraya riayət etməklə sorğunu yerinə yetirməlidir.

Maddə 9. İstifadə məhdudiyyətləri

1. Bu Sazişə uyğun olaraq əldə olunan məlumata onu alan Tərəfin öz himayəsində olan oxşar məlumata tətbiq etdiyi konfidensiallıq dərəcəsi şamil ediləcəkdir.
2. Bu Sazişə uyğun olaraq əldə olunan məlumat, onu alan Tərəfin ondan hər hansı işdə istifadə etməsi də daxil olmaqla, yalnız bu Sazişdə müəyyən olunmuş məqsədlər üçün istifadə oluna və ya açıqlana bilər. Belə məlumat digər məqsədlər üçün və ya onu alan Tərəfin digər orqanları tərəfindən yalnız məlumatı verən Gömrük İdarəsi belə istifadəni və ya açıqlanmanı yazılı surətdə xüsusilə təsdiq etdiyi təqdirdə istifadə oluna və ya açıqlana bilər.
3. Hər bir Tərəfin aldığı məlumat, məlumatı verən Tərəfin sorğusu əsasında konfidensial hesab edilməlidir. Belə sorğunun səbəbləri bəyan edilməlidir.
4. Bu Maddə, məlumatı alan Tərəfin Konstitusiyasına, daxili qanun və qaydalarına uyğun olaraq cinayət ittihamı ilə bağlı öhdəliyin mövcud olması şərtilə, məlumatın istifadə edilməsinin və ya açıqlanmasının qarşısını almamalıdır. Məlumatı alan Tərəf nəzərdə tutulan hər hansı belə açıqlanma barəsində məlumatı verən Tərəfə əvvəlcədən bildiriş verməlidir.

5. Bu Maddənin 2-ci və 4-cü bəndlərinə əsasən məlumatı alan tərəfin ərazisində açıqlanan məlumat istənilən məqsəd üçün istifadə oluna bilər.

Maddə 10. İstisnalar

1. Əgər sorğu alan Tərəf yardım göstərilməsinin onun suverenliyinə, təhlükəsizliyinə, ictimai siyasətinə və digər mühüm milli marağına xələl gətirəcəyini və ya daxili qanun və qaydalarına, o cümlədən istifadə və məxfiliyə dair məhdudiyyətlərlə bağlı təminatlara riayət etməməklə əlaqədar hər hansı hüquqi tələblərə zidd olacağını hesab edirsə, o, yardımdan imtina edə, yaxud onu müəyyən şərtlər və ya tələblər yerinə yetirilməklə göstərə bilər.
2. Əgər sorğu göndərən idarə sorğu alan idarə tərəfindən verilən eyni sorğunu yerinə yetirmək iqtidarında olmayacağına, o, sorğusunda bu faktı nəzərə çatdırmalıdır. Belə bir sorğunun yerinə yetirilməsi sorğu alan idarənin qərarına müvafiq olacaqdır.
3. Sorğu alan idarə, yardımın hazırda aparılan təhqiqata, ittihama və ya işə müdaxilə edəcəyi əsasda onu təxirə sala bilər. Bu təqdirdə, sorğu alan idarə yardımın sorğu alan idarə tərəfindən tələb oluna biləcək şərtlər daxilində göstərilməsinin mümkünlüyü barədə sorğu göndərən idarə ilə məsləhətləşəcəkdir.
4. Sorğu yerinə yetirilə bilmədiyi halda, sorğu göndərən idarə təcili surətdə məlumatlandırılmalı və sorğunun təxirə salınma və ya imtina səbəbləri haqqında arayışla təmin olunmalıdır. Məsələnin sonrakı həlli üçün əhəmiyyət kəsb edə bilən təfsilatlar da sorğu göndərən idarəyə çatdırılmalıdır.

Maddə 11. Xərclər

1. Sorğu alan Tərəf, ekspert və şahidlər üçün məsrəflər və şifahi, yazılı tərcümə və köçürmə xərcləri istisna olunmaqla, sorğunun icrası ilə bağlı bütün xərcləri ödəyəcəkdir.
2. Əgər sorğunun icrası zamanı, sorğunun icrasının tamamlanması qeyri-adi xərclərə səbəb olacağı aşkara çıxarsa, Gömrük İdarələri icranın davam etmə şərtlərini müəyyən etmək üçün məsləhətləşəcəklər.

Maddə 12. Sazişin həyata keçirilməsi

1. Tərəflərin Gömrük İdarələri:
  - a. bu Sazişdən irəli gələn məsələlərlə məşğul olmaq məqsədilə bilavasitə əlaqə saxlayacaqlar;
  - b. məsləhətləşmədən sonra, bu Sazişin həyata keçirilməsi üçün zəruri olan hər hansı inzibati göstərişləri verəcəklər; və
  - c. Sazişin şərh və ya tətbiqindən irəli gələn problem və ya sualları qarşılıqlı razılıq əsasında həll etməyə səy göstərəcəklər.
2. Həlli tapılmayan mübahisəli məsələlər diplomatik vasitələrlə həll olunacaqdır.

3. Bu Sazişin həyata keçirilməsini nəzərdən keçirmək məqsədilə Tərəflərin Gömrük İdarələri digər Tərəfin sorğusu əsasında lazım gəldikdə dövrü olaraq görüşmək barədə razılığa gəlirlər.

Maddə 13. Tətbiq edilmə

Bu Saziş hər iki Tərəfin Gömrük ərazisində onların daxili hüquqi və inzibati müddəalarında müəyyən edildiyi kimi tətbiq olunacaqdır.

Maddə 14. Qüvvəyə minmə və başa çatma

1. Bu Saziş, onun qüvvəyə minməsi üçün zəruri olan dövlətdaxili prosedurların yerinə yetirilməsi barədə Tərəflərin sonuncu yazılı bildirişinin tarixindən qüvvəyə minir.

2. Tərəflərdən hər biri diplomatik kanallarla verilən bildiriş vasitəsi ilə bu Sazişin qüvvəsini ləğv edə bilər. Digər Tərəfə verilmiş ləğv etməyə dair bildirişin tarixindən üç ay sonra Saziş qüvvədən düşəcəkdir. Bununla belə, bu Sazişin qüvvədən düşmə vaxtı davam edən işlər onun müddəalarına uyğun olaraq tamamlanmalıdır.

3. Bu Sazişə istənilən zaman qarşılıqlı yazılı razılaşma əsasında düzəlişlər edilə bilər.

Bunları təsdiq edərək, öz müvafiq hökumətlərindən lazımı qaydada səlahiyyət almış aşağıda imza edənlər bu Sazişi imzalamışlar.

Bakı şəhərində 7 fevral 2007-ci il tarixdə Azərbaycan və ingilis dillərində iki nüsxədə imzalanmışdır, hər iki mətn eyni qüvvəyə malikdir.

Azərbaycan Respublikası
Hökuməti adından
(imza)

Amerika Birləşmiş
Ştatları Hökuməti adından
(imza)